

Cilt 15, SAYI: 10 EKİM 1987

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŒ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) EKİM 1987

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı *Ömer Dinçkök*

Yazı İşleri Müdürü:
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Genel Sekreteri *Ertuğrul İhsan Özol*

Yayına Hazırlayan:
Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu:

Bu sayıda:

Ahmet Ertürk
Nilgün Demirtaş
Ahmet Turunç
Erol Koç
Cem Payaşhoğlu
Ayda Alpat

Dergideki yazılar kaynak olarak TUSİAD GÖRÜŞ"ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabilir. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul edilemez.

Adres:

Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9-10
Harbiye - İstanbul Tlf: 146 24 12 - 140 12 05

Bastıldığı Yer:

İDE AJANS TİC. LTD. ŞTİ.
Tel: 526 54 60

Bu Sayıda,

TÜSİAD'dan Haberler	4
Küçük Tasarruf Sahipleri Gelişmiş Ülkelerde de Borsa Konusunda Kararsızlar	6
Almanya'da Fakirler Artıyor	10
Japonya'da Ulaşım Sorunu	12
İsveç'te Yatırım Fonları	14
Döviz Kurları İhracat Rakamlarıyla Oynuyor	19
İtalyan Usulü Kalkınma	23
UNIDO Yatırımları Teşvik Ediyor	28
Tarım Makinaları Toprağı Mahvediyor	30

Tüsiad'dan Haberler

1. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Dinçkök, Kanada Parlamentosu Senato Başkanı Mr. Charbonneau onuruna, 14 Eylül 1987 tarihinde Divan Restoran'da TÜSİAD üyeleri ile basın mensuplarının katıldığı bir öğle yemeği vermiş ve Türk - Kanada ilişkilerine katkısı dolayısıyla kendisine TÜSİAD'ın plâketini tevdi etmiştir.
2. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Cem Boyner ve Genel Sekreter E.İhsan Özol, Çin Devlet Ekonomik Yapısal Reform Komisyonu üyesi ve Dağıtım yapısı Genel Müdürü Mr. Fu Fengxiang başkanlığında 11 kişilik bir Çin heyeti ile 15 Eylül 1987 tarihinde genel ekonomik durum ve sorunlar ile ilgili bir görüşme yapmışlardır. Heyete, ziyaretleri münasebetiyle bir plâket sunulmuştur.

3. İngiliz Tarım Bakanlığı'ndan Dış İlişkiler Uzmanı Mr. Wilson ve Danışmanı B.Sandes, 17 Eylül 1987 tarihinde TÜSİAD Genel Sekreteri E.İhsan Özol ile bir görüşme yaparak, Tarım Bakanlığı uzmanlarının da katılacağı ortak bir seminer düzenlenmesi ile ilgili önerilerini sunmuş ve fikir alışverişinde bulunmuşlardır.
4. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Dinçkök ve Genel Sekreter E.İhsan Özol, 19 Eylül 1987 günü Süleyman Demirel ile SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'ye bir nezaket ziyareti yaparak ekonomik konularda görüş alışverişinde bulunmuşlardır.

Küçük Tasarruf Sahipleri Gelişmiş Ülkelerde de Borsa Konusunda Kararsızlar

Beş yıl önce başlayan New York Borsası olaylarından "Yüzyılın olayı" olarak sözedilmektedir.

Batıl inançları olanlar; Dow-Jones ortalamalarının büyüdüğü bir rakama "777"ye, 13 Ağustos 1982'de ulaşmasını anlamlı buluyorlardı. Gerçekten de endeks bu tarihten sonra 2706'ya ulaşmaya dek sürekli yükseldi, yükseldi...

Karışık hisse senetlerini elinde tutma hakkı olan şanslı kişiler bu beş yıl içinde portfolyo değerlerini 3.5 kez arttırmış oldular. Dünyanın diğer büyük borsalarında da buna benzer gelirler sağlandı.

Bu durum hiç çaba göstermeden zengin olma rüyasının gerçekleşmesi miydi yoksa? Risk almayı seven ve piyasa dalgalanmalarını çok yakından izleyen birçok yatırımcı için bu doğru olabilir. Ancak, pek az sayıda kişi, en yüksek ve en düşük nokta arasındaki maksimum farkı tam olarak

görebilecek konumdaydı. Çalışan kesimin büyük bölümü ise, tüm gelişmeleri elleri kolları bağlı olarak izlemekteydi. Bu, onlar için sadece sakınılması gereken, parlak ama anlaşılmaz bir dünyaydı. Bu nedenle, tasarruflarını, gayrimenkule veya riski düşük olan mevduat sertifikasına veya sabit faizli tahviller gibi yatırımlara yönlendirdiler.

1985'te Batı Alman vatandaşlarının sadece yüzde beşinin hisse senedi portfolyosu varken; aynı yıl daha fazla risk alabilen Amerikalıların 240 milyon nüfusunun yalnızca 36 milyonu "hissedar" konumundaydı.

Sigorta şirketleri, emeklilik fonları gibi büyük mali kuruluşlar ve büyük parasal toplulukların diğer üyeleri yatırımlarının büyük bölümünü sabit faizli menkul kıymetlere yapmaktadırlar.

Borsa komisyoncuları, müşterilerini sermayelerinin %10 veya 15'inden fazlasını asla "kararsız tahvil ve hisse senetlerine" yatırmamaları konusunda uyarmaktadırlar. Küçük tasarrufçular için hiç de iç açıcı bir manzara değil bu.

Kaçınılmaz gerçek şudur ki; "en çok kazananlar için bile her iyi şeyin bir sonu vardır". Spekülasyon hastalığı ortalığı sar-

dığında çok iyi düşünülmesi gereken; uluslararası piyasaların oluşmasının, Lotto ikramiyesinin çıkması veya zar atmak gibi rastlantısal olmadığı, Merkez Bankaları kararlarıyla belirlenen dünya likidite arz ve talebinin oluşumuyla yakından ilişkili bulunduğudur

Para ve sermaye piyasalarındaki bütün hareketler faiz oranlarındaki değişimlere çok hassas biçimde bağlıdır.

Borsanın toparlanıp canlanmasından bir yıl önce, Eylül 1981'de sabit faizli tahviller ve hisse senetleri yükselmeye başlamıştı.

Aksine, bugün tüm tartışmalara karşın; uzun zamandan beri devam eden düşük faiz oranları döneminin son demlerini yaşıyoruz.

Son beş yılda Amerika'da cari fiyatlarla üretim artışı sadece %40 iken, hisse senetleri %250 artış göstermiştir. Hisse senedi fiyat artışları ve üretim ilişkisi söz konusu olduğunda Federal Almanya oldukça sağlam, Japon ekonomisi ise göreceli olarak daha az sağlam bir yapı göstermektedir.

Mali piyasalarda temelde esnek bir yapı kurulduğundan, çok büyük bir patlama veya tepetaklak oluş mümkün değildir. Bu nedenle, Wall Street'de menkul kıymet fiyatlarının müthiş düştüğü 1929 Ekim'inin karanlık günlerine dönülmesi pek olası görülmemektedir.

Düşen hisse senedi ve tahvil fiyatları sadece refahı etkilemekle kalmayıp; komisyoncu, simsar ve spekülâtörü; sigorta şirketleri ve emeklilik fonları tarafından yapılan yatırımları da etkilediğinden ulusal ekonomiler için ciddi bir tehlike yaratırlar. 1930'larda olduğu gibi; korumacı önlemlerle ekonomiyi boğmak veya güç para politikalarını en kötü dönemde uygulamak türünden hatalı ekonomik yaklaşımlar izlenirse bir felâket olabilir. Ancak; son yıllarda dünya finans sistemiyle yakın işbirliği, eskiden geçerli olan sadece kendini kurtarma şeklindeki yaklaşımların yerini almıştır. Daha önce bu yaklaşımlar gözönüne alınsaydı, ne her iki petrol şoku, ne de 1980 başlarındaki dünya borç krizi bu ölçüde büyütülemeyecekti.

Kaynak: The German Tribune.

Almanya'da Fakirler Artıyor

Almanya'da yapılan bir araştırma Münih'te 100.000'den fazla kişinin minimum yaşam standardında yaşadığını ortaya koymuştur. Çalışmada şehir nüfusunun yüzde 6.5'inin (83.741 kişi) ise bu seviyenin de altında yaşamlarını sürdürmeye çalıştıklarını göstermiştir. Bunlara 40.000 işsizden, yardım alamayan 16.000 kişinin ve kısıtlı oturma izni alan yabancıların da eklenmesi halinde rakam çok daha büyüyecektir. Bu durum Almanya'da daha önce bu derece yoğun olmayan "yeni fakirliğin" ortaya çıktığını göstermektedir.

Araştırma, yaklaşık 50.000 kişinin ek yardıma ihtiyacı olduğunu ve bunun geçen seneki sayının yüzde 22 üzerinde olduğunu göstermiştir. Yardım alanlar arasında eskiden kadınlar çoğunlukta iken, bugün erkekler öne geçmiştir. Ek yardım alanların yaş ortalaması da düşmüş, 65 yaş altındakilerin toplam içindeki payı yüzde 20'den yüzde 30'a yükselmiştir.

Sosyal araştırmalar, minimum yaşam standardının tutturulmasının birinci derecede önem taşıdığını, temel sosyal sistemin gün

geçtikçe adil olmaktan uzaklaştığını göstermiştir. Ayrıca, ilerde ek yardıma ihtiyaç duyacakların sayısının artacağı tahmin edilmektedir.

Diğer bulgular, gençlerin ve orta yaşın altındakilerin ek yardıma eskisinden daha fazla ihtiyaç duyduklarıdır.

Yapılan diğer araştırmalar son 2-3 senede şehirlerde fakirlik sınırında yaşayanların sayısının yüzde 90 arttığını göstermiştir. Yardıma ihtiyacı olanların başında bir ebeveynli aileler gelmektedir. Bunu çoklu aileler ve yaşlılar takip etmektedir.

Fakirliğin esas nedeninin aile üyelerinden bir veya birkaçının işsiz olması ve sosyal yardımların yeterli olmaması olduğu belirtilmektedir. Öte yandan, yüksek kiralar ve yaşamı temin etmek için yüksek borçlanmalar masrafları arttırmaktadır.

Münih kentinde hayatın son derece serbest oluşu ve iş imkânları, şehir kapasitesinin ötesinde birçok kişiyi buraya çektiği ve bunun da fakirliği arttırdığı ileri sürülmektedir.

Kaynak: The German Tribune

Japonya'da Ulaşım Sorunu

Japon İçişleri Bakanlığı ve İdare ve Koordinasyon Ajansı'nın üzerinde mutabakata vardıkları en önemli nokta olan nüfus artışı ve dağılımının yarattığı ulaşım sorunu işyeri ile çalışma arasındaki mesafenin giderek artması şeklinde kendini göstermektedir.

Başka bir deyişle Japonlar bir nevi ulaşım toplumu haline gelmişlerdir. Ancak burada hükümetin belirtmediği önemli bir nokta bunun olumlu bir şey olmadığıdır.

Aslında yılda sadece yüzde 0.54 oranında büyüyen toplam nüfustan ziyade zihinleri

kurcalayan nüfus yoğunluğunun büyük "Mega metropol"lerde inanılmaz ölçülere ulaşmasıdır. Kırsal yöreler nüfus kaybına uğrarken, Tokyo, Nagoya ve Osaka çevresinde yoğunlaşma korkunçtur. Bu üç merkez giderek birleşmektedir.

Ancak yukarıda belirtilen kuruluşların raporunda vurgulanan esas nokta tüm ülkede günde toplam 54.59 milyon kişinin işyerine veya okula giderken ulaşım sorunuyla karşılaştığıdır. Bu rakama göre beş yılda ulaşım hacminde yüzde 10 artış olmuştur.

Bütün bunlara ilâveten giderek yükselen arsa fiyatları insanları iş ve eğitim merkezlerinden daha da uzaklarda ikamete mecbur etmektedir. Metot olarak bilimsel ve aynı zamanda sanatsal yaklaşımı içeren şehircilik biliminde işyeri-ev mesafesinin mümkün nispette yakın tutulması ana unsurdur. Ancak şehir planlamasının gerçek anlamda uygulanmasında güçlü bir politik liderliğin önemi gözardı edilemez.

Kaynak: Japan Times Weekly.

İsveç'te Yatırım Fonları

İlk kez 1938 yılında ekonomik istikrarın sağlanması amacı ile İsveç'te, şirketlere ve birliklere yatırım fonları kurma izni verildi. Uzun yıllar, sadece İsveç'te ekonomik politika aracı olarak bu yatırım fon sistemi uygulandı. 1947 yasası, yatırım fonlarına daha kalıcı bir nitelik kazandırdı. Sistem; "kâr edilen dönemlerde, yatırım fonlarına, daha ilerde kullanılmak üzere devletin onayıyla kârdan pay ayırma" biçiminde işlemekteydi. Burada amaçlanan; patlama dönemlerinde işyeri ve teçhizat harcamalarının artışı engelleyerek kârdan pay ayrılması ve önceliği olmayan projelerin ertelenmesidir. Diğer yandan, durgunluk yıllarında ise, istihdam yaratma amacıyla planlanan projelerin öne alınmasında bu fonlardan yararlanılmaktadır. Sistem, çift dengeleme etkisi yaratmak amacıyla geliştirilmiştir. Yani, bu, "iş dünyasının çok canlı olduğu dönemlerde yatırımları kısmak veya sönükleştirdiğinde yatırımları canlandırmak" anlamını taşımaktadır. Yatırım projelerinin daha pratik olarak zamanlandığı bu sistem ile, vergi gelirlerindeki kaybın etkilerinin azaltılması

sağlanmıştır. 1955 öncesinde şirketler İsveç Bankası'ndaki bloke bir hesapta ayrılan fonun herhangi bir kısmını tutma zorunluluğunda değildiler. Patlama dönemlerinde, tahsisatlar likiditeyi arttırmak amacıyla kullanılmakta ve şirketler yatırım fonlarına daha fazla para ayırarak kârlarının vergilendirilmesinden kaçınmaktadırlar. Bu da, 1950'ler başlarındaki patlamada yasal mekanizmanın etkisini yitirmesinin nedenlerinden biridir.

1955'te, yeni yasa ile şirketlere İsveç Bankasındaki bloke hesaba bu fonlardan belli bir oranda yatırım yapılması, 1960'lardan itibaren de fonların yüzde 46'sının İsveç Bankası'na yatırılması zorunluluğu getirilmiştir. Bu hesaplara faiz tahakkuk ettirilmemekteydi. Yatırım fonları konusundaki 1955 yasal düzenlemesi, kurumlar vergisi revizyonu da yapılarak daha sıkı kurallar getirmekteydi. Bu düzenlemeler yatırım fonlarındaki birikimin gözle görülebilir biçimde artmasının nedeni olmuştur.

Prensipite fonlar değişik biçimlerde kullanılabilirler. Bir şirket, yasayla belirlenmiş amaçlarla 5 yıl sonra fondaki birikimin

yüzde 30'unu kullanma hakkına sahip olacaktır. İkincisi, şirketler yatırım fonlarını belli bir tarihte belirlenmiş bir projede kullanabilirler.

1963'te tekrar düzenlenen yasa ile; işsizliğin yoğun olduğu bölgelerdeki sanayi yatırımlarının teşviki amacıyla fonların öncelikli kullanımı alanları genişletilerek belirlenmiştir. Yatırım fonlarının uygulama alanları üç şekilde gruplanmıştır. 1) Bina ve fabrika yatırımları, 2) Makina ve teçhizat yatırımları, 3) Dönemsel yatırımlar ve araştırmalar.

İsveç'te bu fonlar ayrıca imal edilen malların dışsatımının artırılması amacına yönelik olarak da kullanılmışlardır. Şirketler devletten izin almak koşuluyla İsveç Bankasındaki bloke hesaptan belli bir miktarını çekebilmektedirler. Ek bir avantaj olarak da bir sonraki gelir vergisi döneminde yüzde 10'luk bir özel yatırım indirimi sağlanmaktadır. Bu noktada, sabit aktif yatırımlarıyla, araştırma yatırımları farklılık göstermektedir.

Şu anda İsveç'te 1979'da parlamentoda onaylanan yatırım fonları ile ilgili yasa yü-

**Japon Tüsiad'ı Keidanren
Nasıl Bir Kuruluştur?**

Keidanren (Japon Ekonomik Kuruluşlar Federasyonu), Japonya'daki bütün ekonomik faaliyet dallarını temsil eden özel sektör üst kuruluşudur. Japonya içinde ve dışındaki kamu ve özel sektörle sıkı ilişkiler kuran Keidanren, sadece ekonomik sorunlara pratik çözümler önermekle yetinmeyip, Japonya ve dünya ekonomilerinin sağlıklı gelişmesine de katkıda bulunmayı amaçlar.

Birçok özel sektör kuruluşunun birleşmesiyle 1946 yılında kurulan Keidanren, kuruluşundan bu yana ülke çapında büyük bir gelişme göstermiş ve 1986 Temmuz ayı itibarıyla Japonya'nın en büyük 121 sanayi kuruluşu ile 877 şirketini kapsar hale gelmiştir. Ayrıca aynı tarihte 47 şeref üyesine ve 31 Ortak üyeye (Associate Members) sahip bulunmaktadır.

1) HÜKÜMETLE İLİŞKİLER (DİYALOG)

Ticari amaç gütmeyen, bağımsız bir özel sektör kuruluşu olan Keidanren'in görüş ve önerileri Japon Hükümetince her zaman büyük bir titizlikle ve önemle dikkate alınmaktadır; çünkü bu görüş ve önerilerin

Japon iş âleminin ortak görüşlerini yansıttığı Hükümet tarafından bilinmektedir.

Keidanren'in yapısı büyük özel sektör kuruluşlarının temsili için daha elverişli görünmekteyse de, orta ve küçük işletmelerin sorunları ve menfaatleri de her zaman Keidanren tarafından dikkate alınmakta ve gözetilmektedir. Çünkü bu ortave küçük işletmeler, çoğu zaman, taşaronluk, bayilik, finansman vs. gibi çeşitli yönlerden büyük kuruluşlarla iş ilişkileri içinde bulunmakta ve aynı zamanda Keidanren'e bağlı bulunan ticaret derneklerinin de üyesi olarak faaliyet göstermektedirler.

Keidanren'in hükümetle ilişkileri aşağıdaki şekilde yürütülmektedir:

1. İş âleminin mevcut ekonomik sorunlar hakkındaki görüş ve kanaatleri Keidanren'in bünyesindeki komiteler tarafından incelenerek ortak bir görüş haline getirildikten sonra Hükümete ve siyasi partilere sunulmaktadır.
2. Keidanren, Hükümet'in çeşitli birimleri tarafından resmi veya gayriresmi olarak istenen iş âleminin görüş ve önerilerinin toplanarak sözkonusu birimlere

sunulmasını sağlamaktadır.

3. Hükümete resmi danışmanlık yapmak üzere kurulan çeşitli konseylere mutlaka Keidanren'in temsilcileri de katılmakta, Keidanren bu suretle milli ekonomik politikanın oluşturulmasına etkili şekilde katkıda bulunmaktadır.

4. Keidanren, bütün ekonomik konularda Hükümetin çeşitli birimleriyle her zaman düzenli ve yakın bir ilişki içinde bulunmaktadır.

2) DİĞER ÖZEL SEKTÖR KURULUŞLARIYLA İLİŞKİLER

Japonya'da değişik alanlarda faaliyet gösteren başka birçok özel sektör kuruluşu bulunmasına rağmen, tümü, ortak konularda Keidanren ile yakın işbirliği içinde çalışmaktadırlar. İç ve dış birçok toplantı ve faaliyetler, bu kuruluşlar ile Keidanren'in işbirliğiyle düzenlenmektedir. Bu kuruluşlar şunlardır:

NISSHO (Japonya Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği) ülke çapındaki mahalli ticaret ve sanayi odalarını bünyesinde toplayan bir konfederasyon statüsünde olup, çeşitli

ulusal ve uluslararası ekonomik sorunlarla meşgul olmaktadır. Özel bir kanunla kurulan NISSHO'nun özelliği, küçük ve orta boy işletmelerin sorunları ve bölgesel ekonomik sorunlar ile ilgilenmesidir. Bu çerçevede NISSHO, çeşitli mesleki ve teknik eğitim programları düzenlemekte, danışmanlık hizmetleri vermekte, küçük ve orta boy işletmeler için denizaşırı pazarlar bulmaktadır.

NIKKEIREN (Japonya İşverenler Konfederasyonu) bölgesel işveren sendikalarını ve çeşitli ticaret kuruluşlarını kapsamakta ve ücret, iş koşulları, işçi-işveren ilişkileri gibi konularla ilgilenmektedir.

KEIZAI DOYUKAI (Japon İktisadi Kalkınma Komitesi) iş dünyasının üst yöneticilerinin üye olduğu bir kuruluş olup, çeşitli sosyal ve ekonomik konularda yöneticilerin serbestçe tartışıp görüş belirlemelerini sağlamaktadır.

3) BASINLA İLİŞKİLER

Keidanren yılda 100'ün üzerinde basın toplantısı düzenlemekte, radyo-televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarının

ekonomik konulardaki habercilik faaliyetlerine yardım etmektedir. Keidanren, ayrıca, her yıl Japonya'da ikamet eden veya dışardan gelen birçok yabancı gazeteciyle toplantılar yapmaktadır. 1985'te dünyanın her yanındaki 60'dan fazla kuruluştan gelen yabancı gazetecilerle toplantı düzenlemiştir.

Keidanren, toplumun her kesimiyle diyaloga büyük önem verir. Bu amaçla zaman zaman sendikalar, tüketici örgütleri ve diğer sosyal gruplarla toplantılar düzenlemekte ve görüş alışverişinde bulunmaktadır.

4) SORUNLARI ÇÖZÜM ŞEKLİ

Keidanren'in karar alma süreci genellikle aşağıdaki gibi işler:

1. Ya özel komitelerin başkanları ya da Genel Sekreterliğin ilgili birimleri, iş dünyasını ilgilendiren belli bir ekonomik sorunu tespit ettiklerinde bunu görüşmek üzere ilgili komite toplantıya çağırılır.
2. Genel sekreterlik, sözkonusu sorunla ilgili bütün bilgi ve verileri toplar, ilgili

bütün çevrelerin görüşlerini alır ve Keidanren'in konuya ilişkin görüşünü taslak halinde hazırlayarak Komite'ye sunar.

3. Komite, genel ekonomik hedeflere ve sanayiinin gereklerine en uygun çözümleri tespit ederek bir rapor haline getirir ve Yönetim Kurulu'nun onayına sunar.

5) JAPON EKONOMİSİNDEKİ YERİ

Bugün Japon ekonomisinde çözüm bekleyen çok çeşitli sorun mevcuttur. Yurt içinde ve yurt dışında Japonya'yı etkileyen problemler ile ilgilenen Keidanren, aktif olarak gelecek yıllarda Japonya'nın kalkınma hızını arttırmak için çalışmalarda bulunur. Keidanren'in özellikle üzerinde durduğu konuların başında mali ve idari reformlar, vergi sisteminin yenilenmesi, ekonomide canlılığın sağlanmasında özel sektörden maksimum şekilde faydalanılması, Japon ekonomisinin uluslararası hale getirilmesi ve enerji politikası gelmektedir. Bu ve benzeri konularla ilgilenmek üzere Keidanren bünyesinde çeşitli konularda komiteler kurulmuştur. Bunların başlıcaları

Genel Ekonomik Politika, İdari Reform, Ekonomik Politikaların Uluslararası Koordinasyonu, Özel Girişim, Ekonomik Araştırmalar, Sanayi, Enerji, Tarım Politikası, Bilgi ve Telekomünikasyon Politikası, Uluslararası Finans, Yasal Ekonomik Düzenlemeler, Okyanus Kaynakları, Uluslararası Sınai İşbirliği, Denizaşırı Projeler ve Uzay Faaliyetlerini Hızlandırma Komiteleridir. Ayrıca AT, Kanada, Endonezya, Meksika, EFTA, Tayland, Brezilya, Venezuela, Afrika, Yunanistan, Asya, Türkiye ve Cezayir ile ticari ilişkileri yürütmek üzere kurulan komiteler Keidanren bünyesinde faaliyet gösterirler.

rürlüktedir. Birçok şirketin 1980 yılı kâr- larını içeren 1981 vergi döneminde, genel yatırım fonuna kârın yüzde 50'si transfer edilebilmektedir. Yeni düzenleme- de fonun yüzde 75'ine kadar para çekme konusunda bir limit yoktur. Artık şirket çalışanları da fonun kullanımı konusunda söz hakkına sahiptirler. Fon, teknik ve bi- limsel araştırma ve geliştirme çalışmaları- na veya çalışanların eğitim programlarına harcanabilecektir. Şirketlere, yatırım fon- larından para çekme olanağı sağlandığı gi- bi, verilen gelir kaynağı üzerinden hesaplan- nan net gelire göre bir ekstra yatırım in- dirimi de yapılmaktadır. Bu indirim mik- tarı yüzde 10, araştırmaya yönelikse yüz- de 20 düzeyindedir.

Fonların kullanımı 1958'lerde esas olarak inşaat projelerine ayrılmıştı. Süre limiti 12-18 ay olarak belirlenmişti. 1960-1961 yasal düzenlemeleri yeni vergi avantajları getiriyordu. 1966'daki ekonomik durgun- luk döneminde, yatırım fonları sistemi, özel yatırım talebini canlandırmak ama- cıyla kullanıldı. 1967'de firmalar yatırım fonlarındaki paylarını çekerek, makina ve teçhizat ve inşaat yatırımlarına yöneldiler.

1971'de hükümet, güney ve orta İsveç'te fonları serbest bırakarak sanayi kesimi inşaatlarının finanse edilmesini sağladı. 1983'e kadarki uygulamada ancak sanayi üretiminde ve kalkınmakta olan bölgelerdeki yatırımlarda firmalara bu fonları kullanma izni verildi. Şu anda firmalar fonlarını makina ve teçhizat alımında kullanmakta serbest bırakılmışlardır.

Kaynak: Fact Sheets on Sweden

Döviz Kurları İhracat Rakamlarıyla Oynuyor

IMF'ye göre Batı Almanya 1986 yılında 234 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Bu miktar, Batı Almanya'yı ABD'nin (217 milyar dolar) ve Japonya'nın (211 milyar dolar) üzerine çıkarmıştır. Aynı yıl, mark olarak ihracatın değeri 526 milyar, ithalatın ise 414 milyar olarak belirlenmiştir.

1986 yılı başında bir Amerikan Doları 2.50 Alman Markına eşdeğer iken, 1986 yılı sonunda bu oran 1.95 olmuştur. 526 milyar mark ve 234 milyar doların aynı toplamı ifade ettiği varsayılırsa bu durumda IMF'nin \$1: DM 2.16 paritesini kullandığı anlaşılmaktadır. Açıktır ki, 526 milyar mark daha yüksek bir kur üzerinden daha az miktarda dolara tekabül etmektedir.

Son tahlilde, Alman ihracatçılarının dünya sıralamasında birinci ya da ikinci olmaları önemli değildir. Vurgulanması gereken nokta, Alman mallarının yüksek üretim maliyetlerine rağmen rekabet edebilme yeteneğinde olduğunu gösteren Alman ihracatçılarının uzun yıllar dünya listesinde ilk sıralarda yer almakta oluşudur.

Enflasyon hemen hemen sıfır düzeyinde kalırken birim işçi maliyeti de pek değişmemiştir. Bu iki husus da Alman ihracatı adına olumlu noktalaradır. Uluslararası piyasada ülkenin başarısının esas nedeni kalite yüksekliği olmuştur.

Ayrıca, ihraç malları, motorlu araçlar, elektronik aletler, demir-çelik, kimyasal ürünler, sentetik malzemeler ve tekstil ürünlerinden oluşmaktadır. Bu genişlikteki bir ihraç malları yelpazesi ülkenin uluslararası ticaretteki iniş ve çıkışlara olan duyarlılığını azaltmakta ve onu güçlü kılmaktadır.

Her üç marktan biri ihracata bağımlı olduğunda serbest dünya ticaretinde belirgin bir bağımlılık vardır denebilir. Bununla beraber geçen yılın 12 milyar marklık Alman ihracat fazlası özellikle ABD'de olmak üzere serbest dünya ticaretinde serbestliğe karşı olanlar için de istikrarlı bir kaynak oluşturmuştur. Bu durum, mümkün olan en yüksek ihracat fazlasının elde edilmesi için her türlü çabanın harcanması yolundaki eski merkantilist görüşlerin artık rağbet görmediğinin kanıtıdır.

Bazı sanayi kolları ihracata eğilimlidir. Mühendislik ve otomotiv endüstrisindeki işçilerin yüzde ellisinden fazlası ihracat

bağlantılarında çalışmaktadır. Bu kollar-
dan herbiri hemen hemen 100 milyar
marklık ihracat cirosuna sahiptir. Bu dü-
zey, sözü edilen iki sanayi dalını da elek-
tronik ve kimya endüstrilerinin de üye-
rinde ihracat listesinde en üst sıralara
oturtmaktadır. Demir-çelik sanayiinde ise
her 100 işçiden 80'i dolaylı ya da dolay-
sız olarak ihracat işinde çalışmaktadır.

Batı Almanya'nın dünya pazarlarındaki güç-
lü konumu geçen yıldan bu yana tehlikeli
bir sürece girmiş görünmektedir. Gerçek-
ten de, ülke sanayiinin zayıf Amerikan
Dolarına karşı güçlü Alman Markı ile nasıl
bir uzlaşmaya vardığı ciddi bir sorundur.

Mark ucuz iken ve dolar da hemen hemen
geçen birkaç ay içindeki en pahalı fiyatı-
nın iki katı olan 3.50 mark düzeyinde iken
ihracatçıların olağanüstü para kazandıkla-
rını kimse inkâr etmeyecektir. Fakat, şim-
di, dışarıda kazanılan her dolar diğer pek-
çok Alman Markı gibi sadece yarı yarıya
bir değer ifade etmektedir. Bunun sonucu
olarak, ya rekabet edebilirliği ihmal ede-
rek fiyatlar yükseltilmeli, ya da ihracatçı-
nın kârı azaltılmalıdır. İhracatı engelleyici
bir unsur olan dünya ekonomisindeki ya-
vaşlamaya, petrolcü ülkelerin artık eskisi

gibi harcama eğilimleri yüksek ülkeler olmadığı hususu eklenebilir.

Tüm bu gelişmelere rağmen Alman ihracatı olağanüstü performans göstermiş bulunmaktadır. 1987'nin ilk yarısında ihracat miktarı olarak aynı kalmakla birlikte az da olsa değer olarak yüzde 3 zayıflayarak 256 milyar marka düşmüştür. Bu durum, fiyatlardaki düşmenin bir sonucudur.

Bu yılın ilk altı ayında ithalat fiyatları ortalama yüzde 10 dolayında düşmüş ve dolayısıyla ihracat fazlası 55 milyar mark ile rekor düzeyde gerçekleşebilmiştir.

Alman ihracatçıların dolar kurundaki hafif bir yükselmeyi rahatlatıcı gördükleri kesin; ancak genelde başabaş noktasının nerede olduğunu söylemek güçtür.

Merkez bankalarının pahalı dolara karşı tepkisi kur artışlarını önleyecek kadar dolar satın almak ve dolayısıyla Amerikan ihracat çabalarının önündeki engelleri ortadan kaldırmak olmuştur. Bu durum, para politikası ile dış ticaretin ne ölçüde birbirini etkilediğini göstermektedir.

Kaynak: The German Tribune

İtalyan Usulü Kalkınma

Yüzyıllarca yabancı işgalciler, güvenilmez yöneticiler ve kişisel girişimlere getirilen engellemeler ile karşılaşan İtalyanlar, dünyanın en yaratıcı ve her ortama uyum sağlayabilen kişileri haline gelmişlerdir. Bunun sonucunda, önceleri Avrupa tarafından dünyanın 7 endüstrileşmiş ülkesinden en fakiri olarak kabul edilirken, bugünkü ekonomik performans yakında İtalyanların ilk 5'e yükseleceğini göstermektedir.

Son yıllarda İtalya'nın imalat sanayi mallarının dünya ticaretindeki payı yaklaşık yüzde 8.1'e yükselmiştir. Öte yandan yaygın kanının aksine İtalya komşularına sadece pasta ve şarap satmamaktadır. Örneğin, Almanya'ya ihracatın yüzde 88.4'ünü imalat sanayi malları oluşturmaktadır.

İtalyanların fazla milliyetçi olmamaları onların uluslararası piyasada başarılı olmalarına katkıda bulunmuştur. İtalyanlar, Amerikalılar ve İngilizler gibi kibirli olmayıp, kendilerini dünyanın merkezi olarak görmemektedirler. Bu alçak gönüllük ve yüzyıllarca yabancılarla içiçe olma İtalyanları "herşeyin en iyisi İtalya'da yapılır" düşüncesinden uzaklaştırmıştır.

Ünlü bir şirketin sahibi "İtalya genç bir ülkedir ve kişilerin inanacakları önemli bir şey yoktur. Katoliğiz, ancak buna kimse inanmaz. Örneğin Fransızlardan çok farklıyız. Onlar milli marş çalınırken ayağa kalkarlar, biz güleriz. Bu nedenle gerçek Avrupalı İtalyanlardır, koruyacak veya kaybedecek fazla bir şeyleri yoktur" demektedir.

Son derece pratik zekaya sahip İtalyanlar, tabii kaynaklar açısından fakir olan bir memlekette yaşama ve ilerleme şansının ancak ulusal sınırların dışına taşmak ile varolacağını anlamışlardır.

İtalyan endüstrisinin OPEC kuvvetlenirken büyüyen Ortadoğu pazarına girmesi, bu-

nun çökmesinden sonra ABD'ne kayması, ABD Doları değer yitirdiğinde Avrupa piyasasına yönelmesi, esneklik ve pazarlama konusunda ne denli başarılı olduklarını göstermektedir. Avrupa'da tam bir birliğin sağlanmasında İtalyanların en istekli ulus oluşları onların piyasaya bakış açılarını yansıtmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İtalyan ekonomisi dışa açık bir gelişme göstermiştir. Bu gelişme hükümet kanalı ile değil, ticari engellerin yavaş yavaş kaldırılması ve AT'na üyelik ile gerçekleştirilmiştir. Yüzyıllar boyu İtalyanlar, aristokratlar, yabancı yöneticiler veya kilise tarafından gelişigüzel, sık sık değişen ve tutarsız kurallar ile yaşamışlar, böylece, birbirleri ile çelişen çıkarları uzlaştırmayı, bu kurallar ne olursa olsun günlük hayat ve iş hayatını bunlarla birlikte yürütmeyi ve gereğinde taviz vermeyi öğrenmişlerdir. Engellerin kolayca aşılabilmesi, ülkede yaşamın her kesimi ile ilgili bir yeraltı ekonomisinin doğmasına, bunun GSMH'nın yüzde 15 - 40'ına ulaşmasına ve 8 milyon kişiye istihdam sağlamasına neden olmuştur.

1970'lerde gazetelerde İtalya'nın ekonomik açıdan tam anlamı ile çökme duru-

munda olduğunu okuyanlar, ülkeye gidince İtalyanların coşkulu yaşamlarını, genişleyen piyasayı, artan tüketimi, resmi makamların göstergelerine hiç oymayan zenginliği gördükçe, "İtalya, zengin insanların yaşadığı fakir bir ülke" demekten kendilerini alamamakta idiler. Sıkı mali sistem, esnek olmayan sendikalar, güç işleyen bürokrasi ve aşırı vergilendirme İtalyanları yeraltı dünyasına itmiş, şiddetli bir düzensizliğin yayılmasına neden olmuş ve kuralları bozma eğilimi artmıştır. Sonuç olarak aileye ve bu yolla finansmana, sıkı kurallara ve düzenlemelere değil, kişisel ilişkilere ve ufak firmaların birlikte çalışmasına dayalı bir ekonomi doğmuştur. Bu serbest ekonomik ortamda gelişen kişisel ve pazarlama ile ilgili beceriler direkt olarak uluslararası iş piyasasına transfer edilmiştir. Yves Saint Laurent'ın başkanı, "Biz Fransa'da devletin kontrolü altındayız. İtalya'da ise herkes kendini kontrol eder. Bu nedenle İtalyanlar daha becerikli yöneticilerdir" demektedir. Kişisel ilişkilerin kuvvetli olması İtalyanları yaratıcı, yeniliğe açık ve bu becerileri piyasaya uygulayabilen bir ulus yapmıştır. İtalyanların samimiliği farklı uluslardan kişileri biraraya getirmede önemli bir rol

oynamıştır. İtalyanların yurtdışındaki kuruluşların önemli mevkilerine muhakkak kendi vatandaşlarını getirmede ısrar etmemeleri, gerektiğinde İtalya'daki kuruluşların da üst yönetimine yabancıları getirmeye istekli olmaları takdir ile karşılanmaktadır.

Özellikle dış piyasalara yayılmadaki başarılarına rağmen, İtalyan şirketler artık çok daha geniş bir alana yayıldıklarından ve şirket yapıları büyüdüğünden dünya çapında dev şirketler ile ufak girişimciler arasındaki farkı kapatmak için orta yönetim kadrosunu genişletmek zorunda olduklarını anlamışlardır. Ayrıca, İtalya'nın bütçe açıkları, bürokrasi sorunu, yetersiz ulaşım kanalları, Kuzay ve Güney arasında ekonomik farklılıklar gibi sorunları halletmesi de büyük önem taşımaktadır.

Kaynak: International Management

Unido Yatırımları Teşvik Ediyor

Geleneksel olarak, gelişmekte olan ülkelerdeki yatırımları desteklemek üzere hükümet kuruluşları ve kâr amacı gütmeyen gruplar ile ortaklaşa çalışan ve bu konuda ihtisaslaşan UNIDO, sınıai kuruluşlar ile daha sıkı bir işbirliğine girmek için çalışmalar yapmaktadır. Bu amaca yönelik olarak, New York'ta Yatırımları Teşvik Merkezi kurulmuştur. bu merkez daha sonra, Dünya Bankası, International Finance Cooperation, Inter-American Development Bank, hükümet kuruluşları ve diğer sanayi kuruluşları ile daha yakın ilişkiler kurulabilmesi için Washington, D.C.'ye taşınmıştır. Teşvik Merkezi, kaynakların gelişmekte olan ülkelere akmasını hızlandırma, yatırım fırsatlarının değerlendirilmesinde aracı olma ve gelişmekte olan ülkelerde yatırımları hızlandırma amacını gütmektedir. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerdeki yetkililere, yatırım projelerinin gerçekleşmesi için danışmanlık hizmeti veren bu merkez, işlerinde yatırım teşvik

kuruluşları, Kalkınma Bankası ve bakanlıklar da olan 600 kuruluş ile temas halinde. Bunlar aracılığıyla, UNIDO, 1986 yılında 265.3 milyon dolar, son 7 sene zarfında da 4 milyar \$ tutarında projeyi gerçekleştirmiştir. Köln, Paris, Tokyo, Viyana, Varşova ve Zürih'te faaliyet gösteren bu merkez, gelişmekte olan ülkelere endüstrileşmiş ülkelerdeki mali, idari ve teknik kaynaklara ulaşma imkânı sağlar. Bu sene Milano ve Seul'den sonra Doğu Avrupa'da da büro açılması planlanmaktadır. Bu bürolar, sınai kuruluşların teknoloji paketlerini ve tecrübelerini kanalize edebilecekleri bir araç ve lisans ve ortak girişim için bir forum teşkil etmektedir. Yatırım öncesi, Yatırımları Teşvik Merkezi uygun sınai projeleri belirler, hammaddenin işlenmesi gibi faktörleri analiz eder, komşu ve mahalli piyasaların büyüklüğü ile en verimli imalat tekniklerini araştırır. Projeyi gerçekleştirmek için uygun kaynakları bulmak için de merkez çalışmalarında bulunur. Washington'da açılan büro yatırımcılar ile bunu finanse edebilecekleri karşı karşıya getirme görevini de üstlenmiştir.

Kaynak: UNIDO

Tarım Makinaları Toprağı Mahvediyor

Bugüne kadar, tarımın makinalaştırılmasının verimliliği arttırdığı ve zaman kaybını önlediği herkes tarafından tartışılmaz gerçek olarak kabul edilirdi. Bu nedenle her ülkede hükümetler tarımsal faaliyetlerin makinalarla yapılmasını teşvik eden politikalar izlediler.

Beyrut Üniversitesi'nden Rainer Horn adlı bir bilim adamı, bu inançları altüst eden iddialarda bulunuyor. Horn'a göre, tarımda makina kullanımı arttıkça üretkenlik düşüyor.

Önceleri düşük verimliliğin nedeni olarak verimsiz-fakir toprak gösterilirdi. Ama bu bilim adamına göre, verimli bir toprak da makinalar tarafından verimsizleştirilebilir ve dolayısıyla üretim düşebilir. Bunun tek nedeni de kullanılan makina lastiklerinin toprakta yarattığı etkidir.

Horn'a göre toprak doğal bir yapıya sahiptir ve bu doğal yapı kil, kum ve humustan oluşur. Bunlar hem belli bir karışım içindedir hem de toprakta tabakalar ha-

linde bulunurlar. Bu tabakalar kendi içinde doğal olarak genişleme ve daralma özelliğine sahiptir.

Toprağın bu doğal özelliği tarım makinalarının lastikleri tarafından bozulmaktadır. Herşeyden önce lastikler kullanılan araçların ağırlığı oranında toprağı sıkıştırmaktadır. Sağlıklı bir toprak yapısı, bu sıkıştırmalara karşı belli oranda dayanabilir ve bir süre sonra yeniden doğal yapısına ulaşabilir. Fakat hiçbir toprak, sıkıştırmalara karşı sınırsız bir dayanma gücüne sahip değildir. Eğer bu sıkıştırma toprağın dayanıklılığını aşan ölçüdeyse, toprakta bulunan su yüzeye çıkar ve tekerlek izleri oluşur.

Derin tekerlek izleri ve toprağın çok fazla karıştırılması, büyük telihlike sinyalleridir.

Bu noktaya gelindiğinde toprak çeşidi ve nemliliği büyük önem kazanır. Ağır, killi topraklar kumlu topraklardan daha hassastırlar. Nemli toprakların sıkışması da kolay olmaktadır.

Topraklar sıkışınca alt tabakalar oksijensiz kalmakta ve ayrıca suyun alt tabakalara ulaşması mümkün olmamaktadır.

Toprak yüzeyinde görülen çatlak ve delikler aslında toprağın kendi kendine oluş-